

۱- آیا نقش عوامل اثرگذار بر شکل‌گیری سکونت‌گاه در گذشته و اکنون یکسان است؟ چه عواملی در سال‌های اخیر در شکل‌گیری سکونت‌گاه‌ها اثر بیش‌تری دارد؟

« پاسخ »

خیر - آب

۲- پیامدهای مثبت و منفی ناشی از مهاجرت معکوس را مورد بررسی قرار دهید.

« پاسخ »

۳- شغل بیش‌تر مردم شهر و یا روستایی که شما در آن‌جا زندگی می‌کنید، چیست؟ چه امکان یا وضعی در محل زندگی شما به چشم می‌خورد که سبب روی‌آوری مردم به این مشاغل شده است؟ توضیح دهید.

« پاسخ »

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۴- با توجه به وضع جغرافیایی و یا نقش سکونتگاه، جدول زیر را کامل کنید.

نمونه	نقش سکونتگاه	وضع جغرافیایی
	اداری و سیاسی	
پیرانشهر	نظامی	
		بنای تاریخی
	بازرگانی	
مهران		

نمونه	نقش سکونتگاه	وضع جغرافیایی
	بندری	قرار گرفتن در کنار دریا
سرعین		چشمه‌ی آب معدنی
	زیارتگاهی	
	معدنی	
		دانشگاه‌های بزرگ

« پاسخ »

نمونه	نقش سکونتگاه	وضع جغرافیایی
تهران	اداری و سیاسی	تراکم جمعیت
پیرانشهر	نظامی	
همدان	تاریخی	بنای تاریخی
	بازرگانی	
مهران		

نمونه	نقش سکونتگاه	وضع جغرافیایی
بندرعباس	بندری	قرار گرفتن در کنار دریا
سرعین	توریستی	چشمه‌ی آب معدنی
قم	زیارتگاهی	حرم مقدس
سرچشمه	معدنی	معادن
تهران	دانشگاهی	دانشگاه‌های بزرگ

۵- در کلاس خود دو گروه مخالف و موافق زندگی در شهرهای بزرگ را تشکیل دهید. روی تخته‌ی کلاس دو ستون رسم کنید. دلایل موافقت هر گروه را از نوع زندگی موردنظر بنویسید. در پایان، نظرات خود را جمع‌بندی کنید.

« پاسخ »

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۶- به نظر شما، در کدام مناطق جغرافیایی ایران روستاهای متمرکز و در کدام مناطق روستاهای پراکنده وجود دارد؟ چرا؟

« پاسخ »

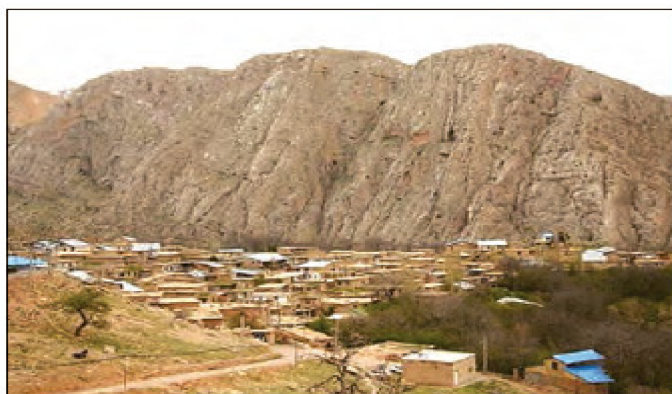
متمرکز: مناطق غربی و مرکزی و شمالی و شمال شرقی و مشرق و جنوب
به دلیل دفاع و امنیت - آب (چشمه و قنات - قومیت و ...)

پراکنده: شمال به خصوص گیلان و مناطق دیگری مثل بندرعباس، میناب و شب‌گرد
به دلیل مزارع ← مزایا: دقیق بودن حدود مزارع، نزدیکی مزارع به محل سکونت - سهولت در تردد - خودرأی بودن در کشت

۷- به تصاویر مربوط به دو سکونت‌گاه توجه کنید. چه عاملی بر گسترش این سکونت‌گاه اثر دارد؟ این عامل بر نحوه‌ی گسترش این سکونت‌گاه‌ها، چه تأثیری داشته است؟

شکل ۸ - ماکو - آذربایجان غربی

شکل ۷ - روستای هیر قزوین

« پاسخ »

۸- با استفاده از مطالب کتاب استان‌شناسی و کمک معلم و هم‌کلاسی‌هایتان، علت شکل‌گیری شهر یا روستای محل زندگی خود را بررسی، و به صورت گزارش به کلاس ارائه کنید.

« پاسخ »

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

۹- پاسخ‌های خود درباره‌ی عوامل اثرگذار در شکل‌گیری سکونت‌گاه‌ها را در جدول زیر وارد کنید.

عوامل طبیعی	عوامل انسانی
	عامل دفاعی و امنیت
شیب زمین	

« پاسخ »

عوامل طبیعی	عوامل انسانی
آب	عامل دفاعی و امنیت
خاک	راه‌ها
شیب زمین	تصمیمات حکومت‌ها

۱۰- شهرگزیزی را تعریف کنید.

« پاسخ »

با توجه به مشکلات شهرهای بزرگ در سال‌های اخیر، از جمله آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی، حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است. این پدیده را «شهرگزیزی یا مهاجرت معکوس» می‌گویند.

۱۱- چه نکاتی را درباره‌ی نقش سکونتگاه‌ها باید رعایت کرد؟

« پاسخ »

اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارند و این نقش‌ها را با هم ایفا می‌کنند. نقش سکونتگاه در چهره و سیمای آن‌ها منعکس می‌شود. سیمای سکونتگاه صنعتی با سکونتگاه دانشگاهی متفاوت است. ممکن است نقش سکونتگاه در طول زمان تغییر کند یا تکامل و توسعه یابد؛ مثلاً سکونتگاه صنعتی به تدریج نقش‌های اداری و سیاسی را نیز بر عهده بگیرد.

۱۲- با ذکر مثال، نقش‌های مختلف شهرها را بیان کنید.

« پاسخ »

زیارتگاهی: قم و مشهد
دانشگاهی: تهران و تبریز
صنعتی: اصفهان و اراک

۱۳- مشکلات و نارسایی‌های شهرها در چه زمینه‌هایی است؟

« پاسخ »

اجتماعی و اقتصادی و زیست‌محیطی

۱۴- شهرها به دلایل ..... و ..... مورد توجه مهاجران است.

« پاسخ »

شهرها به دلایل امکانات و تسهیلات مورد توجه مهاجران است.

۱۵- به چه شهرهایی در ایران کلان‌شهر می‌گویند؟

« پاسخ »

به شهرهایی که بیش از یک میلیون جمعیت داشته باشند، کلان‌شهر می‌گویند.

۱۶- به چه دلیل شکل برخی از شهرها به صورت ترکیبی است؟

« پاسخ »

به دلیل این‌که این شهرها در دوره‌های مختلف گسترش پیدا کرده‌اند.

۱۷- روستاهای متمرکز تحت تأثیر ..... است.

« پاسخ »

روستاهای متمرکز تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود است.

۱۸- در روستاهای ..... خانه‌ها با فاصله از هم قرار دارند.

« پاسخ »

در روستاهای پراکنده خانه‌ها با فاصله از هم قرار دارند.

۱۹- اجزای سکونتگاه‌های روستایی شامل چه چیزهایی می‌باشد؟

« پاسخ »

خانه‌ها، مزارع، چراگاه‌ها، باغ‌ها، مکان‌های عمومی، مساجد، میدان‌ها، شبکه‌ی معابر یا راه‌ها است.

۲۰- فواید و مشکلات روستا چیست؟

« پاسخ »

فواید: آب و هوای پاک، اوضاع زندگی بهتر و سالم تر
مشکلات: عرضه‌ی خدماتی نظیر بیمارستان، فروشگاه و حمل و نقل عمومی، کم‌تر و محدودتر است.

۲۱- روستا چه مکانی است؟

« پاسخ »

محلی است که فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین وابسته است و بیش‌تر روستاییان به کشاورزی و دامداری اشتغال دارند.

۲۲- ایالات عمده‌ی ایران کدامند؟

« پاسخ »

ایل سون، بختیاری، قشقایی و ترکمن

۲۳- سکونتگاه عشایری به چه شیوه‌ای است؟

« پاسخ »

در این شیوه‌ی زندگی، سکونت و یک‌جانشینی دائمی دیده نمی‌شود. عشایر به طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند.

۲۴- ..... قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه در ایران شناخته شده است.

« پاسخ »

سکونتگاه عشایری قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه در ایران شناخته شده است.

۲۵- چه عاملی سبب از بین رفتن شهر بیشاپور شد؟

« پاسخ »

جنگ و بیماری

۲۶- چرا آب در هر مکان، عامل مهمی است؟

« پاسخ »

تمایل انسان به کار کشاورزان و ساکن شدن به صورت دائم در مکان

۲۷- ..... بیشترین اهمیت را در شکل‌گیری سکونت‌گاه‌ها دارد.

« پاسخ »

آب بیشترین اهمیت را در شکل‌گیری سکونت‌گاه‌ها دارد.

۲۸- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را در ارتباط با «نقش سکونتگاه‌ها» به درستی بیان می‌کند؟

(الف) نقش هر سکونتگاه براساس وضع جغرافیایی آن، اعم از انسانی یا طبیعی تعیین می‌شود.

(ب) در سال‌های اخیر حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است، این پدیده را روستاگریزی می‌نامند.

(ج) نقش شهر «پیرانشهر» بندری و شهر «بیشاپور در قدیم»، نظامی بوده است.

(د) نقش هر سکونتگاه ممکن است در طول زمان تغییر کند یا تکامل و توسعه یابد مثلاً سکونتگاه صنعتی به اداری - سیاسی تبدیل شود.

(۲) ص - غ - ص - ص

(۱) غ - ص - غ - ص

(۴) ص - غ - غ - ص

(۳) غ - ص - ص - ص

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بررسی عبارتهای نادرست:

(ب) در سال‌های اخیر حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است، این پدیده را شهرگریزی با مهاجرت معکوس می‌نامند.

(ج) نقش شهر «پیرانشهر»، نظامی و «بیشاپور»، ارتباطی بود.

۲۹- روستای «هیر» و شهر «ماکو» به ترتیب در کدام استان‌های ایران قرار دارند؟

(۲) زنجان - همدان

(۱) همدان - آذربایجان شرقی

(۴) خراسان شمالی - اراک

(۳) قزوین - آذربایجان غربی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

روستای هیر ← استان قزوین

شهر ماکو ← استان آذربایجان غربی

۳۰- کدام یک از شهرهای زیر به ترتیب «شطرنجی» و «خطی» هستند؟

(۴) سلماس - بوشهر

(۱) بندرعباس - بوشهر

(۲) همدان - خراسان جنوبی

(۳) شیراز - سلماس

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. سلماس ← شطرنجی

بوشهر ← خطی

۳۱- کدام گزینه، به ترتیب با شکل سکونت‌گاه‌های روستایی در «منطقه ساحلی استان گیلان» و «امتداد مسیر رود کارون در استان خوزستان» مطابقت دارد؟

- (۱) خطی - طولی (۲) پلکانی - خطی (۳) طولی - پراکنده (۴) پلکانی - میدانه‌ای

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در مناطق ساحلی یا در امتداد یک رود با سکونت‌گاه‌های خطی یا طولی روبه‌رو هستیم.

۳۲- به ترتیب شکل «روستاهایی که تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود هستند» و «شهرهایی که در دوره‌های مختلف گسترش پیدا کرده‌اند» چگونه است؟

- (۱) متمرکز - ترکیبی (۲) متمرکز - شعاعی (۳) پراکنده - ترکیبی (۴) پراکنده - شعاعی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. - روستاهای متمرکز تحت تأثیر پدیده‌های اطراف خود هستند. - شهرهایی که در دوره‌های مختلف گسترش پیدا کرده‌اند، شکل ترکیبی دارند.

۳۳- کدام یک از موارد زیر درباره سکونتگاه‌های شهری و روستایی درست است؟

- (۱) تغییرات اجتماعی در شهرها شدیدتر از روستاهاست
(۲) متداول‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا، فعالیت اقتصادی ساکنان آن است.
(۳) شهرها از فضاهای باز بسیاری برخوردار هستند.
(۴) با وجود همه تفاوت‌ها، شهرها و روستاها از نظر دسترسی به خدمات تقریباً شرایط یکسانی دارند.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در شهرها نوگرایی بیشتر از تغییرات اجتماعی سریع‌تر است. تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا، فعالیت‌های اقتصادی آنها است.

گزینه «۳»: در شهرها، خانه‌ها و مغازه‌ها و فضاهای صنعتی به هم فشرده‌ترند و فعالیت‌های متنوع در فضاهای محدودتری متراکم شده‌اند.

گزینه «۴»: خدمات و تسهیلات در روستاها کمتر و محدودتر است.

۳۴- همه‌ی عبارت‌ها، مفهوم نادرستی از «نقش شهر» را بیان می‌کنند، به جز:

- ۱) سیمای سکونتگاه‌های سیاسی و اداری، همانند یک‌دیگرند.
- ۲) نقش سکونتگاه‌ها، در طول زمان تغییرات کم‌تری دارد.
- ۳) نقش هر سکونتگاه براساس وضعیت طبیعی آن تعیین می‌شود.
- ۴) اغلب سکونتگاه‌ها، چن نقش دارند و یکی از آن‌ها را ایفا می‌کنند.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. نقش سکونتگاه‌ها در چهره و سیمای آن‌ها منعکس می‌شود. سیمای سکونتگاه دانشگاهی با سکونتگاه صنعتی تفاوت دارد و سیمای دو سکونتگاه با نقش یکسان، شبیه یک‌دیگر است. تشریح سایر گزینه‌ها:

- گزینه‌ی ۲: نقش سکونتگاه در طول زمان تغییر می‌کند یا تکامل و توسعه می‌یابد.
- گزینه‌ی ۳: نقش هر سکونتگاه بر اساس وضع جغرافیایی آن، اعم از انسانی یا طبیعی تعیین می‌شود.
- گزینه‌ی ۴: اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارد و این نقش‌ها را با هم ایفا می‌کنند.

۳۵- در سال ۱۳۹۰ تعداد کلان شهرهای ایران چند شهر بوده است و کدام یک جزو این شهرها نیست؟

۱) ۶ شهر - کرج   ۲) ۸ شهر - ساری   ۳) ۶ شهر - یزد   ۴) ۸ شهر - قم

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. هشت شهر تهران، مشهد، اصفهان، کرج، تبریز، شیراز، اهواز و قم در سال ۱۳۹۰ بیش از یک میلیون نفر جمعیت داشته‌اند. در ایران به شهرهایی که بیش از یک میلیون نفر جمعیت داشته باشند، کلان‌شهر می‌گویند.

۳۶- کدام گزینه به ترتیب نقش شهرهای «پیرانشهر» (در حال حاضر) و «بیشاپور» (در زمان ساسانیان) را به درستی بیان می‌کند؟

- ۱) سیاسی - تاریخی   ۲) نظامی - ارتباطی   ۳) تاریخی - ارتباطی   ۴) سیاسی - نظامی

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.
پیرانشهر ← نظامی   بیشاپور ← ارتباطی

۳۷- به ترتیب در کدام «ارتفاع» و «عرض جغرافیایی» درصد شهرهای ایران کم‌تر است؟

- ۱) (۲۰۰۰ به بالا) - (۲۵ تا ۳۰ درجه)   ۲) (۵۰۰ - ۱۰۰۰) - (۲۰ تا ۲۵ درجه)
- ۳) (زیر سطح دریا تا ۵۰۰) - (۳۰ تا ۳۵ درجه)   ۴) (۲۰۰۰ به پایین) - (۲۵ تا ۳۵ درجه)

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.
۲۰۰۰ به بالا ← ۷٪ شهر   ۲۵ تا ۳۰ درجه ← ۱۳٪ شهر (۳۹۸ شهر)

۳۸- شهرهای ذکرشده در کدام گزینه به ترتیب دارای نقش‌های زیر هستند؟

- (الف) نقش نظامی (ب) نقش صنعتی (ج) نقش دانشگاهی
 (۱) الف: آبادان ب: یزد ج: اصفهان
 (۳) الف: دزفول ب: کرمان ج: فارس
 (۲) الف: بندرعباس ب: اصفهان ج: تهران
 (۴) الف: پیرانشهر ب: اراک ج: تبریز

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

نقش نظامی ← پیرانشهر نقش صنعتی ← اراک نقش دانشگاهی ← تهران - تبریز

۳۹- کدام شهرهای ایران در سال ۱۳۸۵ جزء کلان شهرها بودند؟

- (۱) قم - کرج (۲) اهواز - شیراز (۳) اهواز - اصفهان (۴) شیراز - تبریز

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در سال ۱۳۸۵، اصفهان، کرج، شیراز و تبریز کلان شهر بودند، زیرا جمعیت ۱ میلیون نفر به بالا داشتند، ولی قم و اهواز جمعیتی زیر ۱ میلیون نفر داشتند و جزء کلان شهر نبودند.

۴۰- کدام شهرهای ایران به ترتیب به شکل «شعاعی» و «شطرنجی» هستند؟

- (۱) همدان - شیراز (۲) بندرعباس - شیراز (۳) بندرعباس - اصفهان (۴) همدان - اصفهان

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

اصفهان ← شطرنجی همدان ← شعاعی

۴۱- شهرهایی که در دوره‌های مختلف گسترش پیدا کرده‌اند جزو کدام نوع شهرها هستند؟

- (۱) شطرنجی (۲) خطی (۳) شعاعی (۴) ترکیبی

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. سکونتگاه‌های شهری شکل‌های گوناگون دارد شهرها با توجه به چگونگی پیدایش و کارکردهای مختلف خود، شکل‌های متفاوت دارد. برخی از شهرها شکل ترکیبی دارند این شهرها در دوره‌های مختلف گسترش پیدا کرده‌اند به همین دلیل شکل این شهرها از نوع ترکیبی است. شکل‌گیری شهرها متفاوت بوده ممکن است شطرنجی، شعاعی، خطی و یا ترکیبی باشند.

۴۲- بیشترین درصد شهرهای ایران در چه ارتفاعی شکل گرفته‌اند؟

- (۱) ۵۰۰ - ۱۰۰۰ (۲) ۱۰۰۰ - ۲۰۰۰ (۳) ۲۰۰۰ به بالا (۴) زیر سطح دریا تا ۵۰۰ متر

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. عواملی در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران نقش دارند. آب، بین این عوامل، بیشترین اهمیت را داشته است. بسیاری از سکونتگاه‌های اولیه در کنار رودها به وجود آمده‌اند. به جز آب، ارتفاع و عرض جغرافیایی و همچنین عوامل انسانی در ایجاد و گسترش شهرهای ایران مؤثر بوده‌اند. چنان‌که در ارتفاع ۲۰۰۰ به بالا ۷٪ شهرها و ۱۰۰۰ - ۲۰۰۰ حدود ۵۳٪ شهرها و ارتفاع ۱۰۰۰ - ۵۰۰ متر ۱۳٪ و از زیر سطح دریا تا ۵۰۰ متر ۲۷٪ شهرهای ایران تشکیل شده‌اند، یعنی بیشترین درصد شهرهای ایران در ارتفاع ۱۰۰۰ - ۲۰۰۰ متر به وجود آمده‌اند.

۴۳- به ترتیب در کدام «عرض جغرافیایی» و «ارتفاع» در ایران، درصد شهرها بسیار کم است؟

- (۱) ۲۵ تا ۳۰ درجه‌ی شمالی - ۱۰۰۰ - ۵۰۰ متر (۲) ۳۰ تا ۳۵ درجه‌ی شمالی - ۲۰۰۰ متر به بالا
(۳) ۲۵ تا ۳۰ درجه‌ی شمالی - ۲۰۰۰ متر به بالا (۴) ۳۰ تا ۳۵ درجه‌ی شمالی - ۱۰۰۰ - ۵۰۰ متر

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.
عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۳۰ درجه‌ی شمالی ← ۱۳٪ شهر ارتفاع ۲۰۰۰ متر به بالا ← ۷٪ شهر

۴۴- کدام عوامل، باعث از بین رفتن شهر باستانی «بیشاپور» پس از قرن هفتم هجری شد؟

- (۱) سیل - شورش مردم (۲) جنگ - بیماری (۳) خشکسالی - جنگ (۴) سیل - بیماری

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. جنگ و بیماری سبب از بین رفتن شهر باستانی بیشاپور در زمان ساسانیان شد. این شهر تا قرن هفتم هجری شهری آباد بوده است.

۴۵- بین کدام سال‌ها در ایران، درصد زندگی روستایی رشد منفی داشته است؟

- (۱) ۱۳۷۵ - ۱۳۹۵ (۲) ۱۳۳۵ - ۱۳۵۵ (۳) ۱۳۶۵ - ۱۳۸۵ (۴) ۱۳۷۰ - ۱۳۹۰

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بین سال‌های ۱۳۷۵ - ۱۳۹۵ درصد زندگی روستایی در ایران، رشد منفی داشته است.

۴۶- علت اینکه برخی شهرها شکل ترکیبی دارند، چیست و شکل شهر همدان کدام است؟

- (۱) کارکردهای مختلف - شطرنجی (۲) کارکردهای مختلف - شعاعی
(۳) گسترش شهر در دوره‌های مختلف - شطرنجی (۴) گسترش شهر در دوره‌های مختلف - شعاعی

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. برخی از شهرها شکل ترکیبی دارند، این شهرها در دوره‌های مختلف گسترش پیدا کرده‌اند. به همین دلیل شکل این شهرها از نوع ترکیبی است. شهر همدان شکل شعاعی دارد.

۴۷- «وابسته بودن فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین»، «قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه در ایران» و «استفاده مستقیم جمعیت آن از منابع طبیعی» به ترتیب از ویژگی کدام نوع سکونتگاه در ایران است؟

- (۱) عشایری - روستایی - روستایی
(۲) عشایری - روستایی - عشایری
(۳) روستایی - روستایی - عشایری
(۴) روستایی - عشایری - عشایری

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. فعالیت اغلب ساکنان «روستا» وابسته به زمین است. قدیمی‌ترین سکونتگاه شناخته شده در ایران، «سکونتگاه عشایری» است. «عشایر» به طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند.

۴۸- به ترتیب بیشترین درصد شهرهای ایران در کدام ارتفاع قرار دارند و مهم‌ترین دلیل شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران کدام است؟

- (۱) ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متر - شرایط اقلیمی
(۲) ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متر - عرض‌های جغرافیایی
(۳) ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متر - آب
(۴) ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متر - خاک

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ۵۳ درصد شهرهای ایران در ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متر قرار دارند و آب مهم‌ترین دلیل شکل‌گیری با سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران است.

۴۹- مسائلی که دانشمندان معاصر را به فکر برنامه‌ریزی برای شهرها و روستاها انداخت، کدام‌اند؟

- (۱) تغییر موقعیت و اعتبار سکونتگاه‌های شهری
(۲) افزایش درصد شهرنشینی و کاهش تدریجی روستانشینی
(۳) افزایش شدید شهر گریزی در مادرشهرها
(۴) افزایش درصد شهر گریزی و مهاجرت در اکثر نقاط جهان

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

- ۵۰- کدام یک از عبارات‌های زیر در رابطه با «طرح‌های هادی روستایی» درست است؟
- الف) تهیه‌ی این طرح توسط جهاد سازندگی در سال ۱۳۵۸ شروع شد.
 ب) کاربری‌های اراضی روستا، شناسایی می‌شود.
 ج) نقشه‌های توپوگرافی زمین‌های روستایی تهیه می‌شود.
 د) چگونگی گسترش روستا در آینده تعیین می‌شود.
 ه) راهکارهایی برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه می‌گردد.

۱) «الف» و «ب»   ۲) «ب» و «ج»   ۳) «ج» و «د»   ۴) «د» و «ه»

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.
 بررسی موارد نادرست:

- الف) بنیاد مسکن از جمله نهادهایی بود که در سال ۱۳۵۸ با هدف تأمین مسکن محرومان، به‌ویژه روستاییان، تشکیل شد. تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی از وظایف مهم بنیاد مسکن است.
 ج) مربوط به طرح‌های هادی روستایی نیست.

- ۵۱- کدام جمله در ارتباط با «نقش سکونتگاه» مفهوم درستی را بیان می‌کند؟

- ۱) چهره و سیمای سکونتگاه معدنی و سکونتگاه صنعتی همانند است.
 ۲) وضعیت طبیعی هر سکونتگاه عامل اصلی تعیین کننده نقش آن است.
 ۳) در طول زمان شهر تهران نقش‌های صنعتی و ارتباطی را نیز به‌عهده گرفته است.
 ۴) شهر شیراز به عنوان مرکز استان فارس صرفاً عهده‌دار نقش سیاسی و اداری است.

« پاسخ »

- گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ممکن است نقش سکونتگاه در طول زمان تغییر کند یا تکامل و توسعه یابد سایر گزینه‌ها مفهوم نادرستی را در ارتباط با نقش شهر بیان می‌کنند.

- ۵۲- با توجه به چگونگی پراکندگی شهرهای ایران براساس ارتفاع، به ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین درصد شهرها در کدام ارتفاع قرار دارند؟

- ۱) ۲۰۰۰ - ۱۰۰۰ و ۲۰۰۰ به بالا   ۲) ۱۰۰۰ - ۵۰۰ و ۲۰۰۰ به بالا
 ۳) ۲۰۰۰ - ۱۰۰۰ و ۱۰۰۰ - ۵۰۰   ۴) ۱۰۰۰ - ۵۰۰ و ۲۰۰۰ - ۱۰۰۰

« پاسخ »

- گزینه ۱ پاسخ صحیح است. با بررسی توزیع شهرهای ایران براساس ارتفاع می‌توان گفت شهرهای با ارتفاع ۲۰۰۰ - ۱۰۰۰ متر و با ۵۳٪ بیش‌ترین درصد شهرها و شهرهای با ارتفاع ۲۰۰۰ متر به بالا و با ۷٪ کم‌ترین درصد شهرها را به خود اختصاص می‌دهند.

- ۵۳- برخی سکونتگاه‌های شهری، دارای شکل ترکیبی هستند، زیرا:
- (۱) این شهرها دارای ویژگی‌های طبیعی و انسانی متنوعی هستند.
  - (۲) این شهرها دارای منشأ و چگونگی پیدایش متنوعی هستند.
  - (۳) این شهرها در دوره‌های مختلفی گسترش پیدا کرده‌اند.
  - (۴) این شهرها دارای کارکردهای گوناگونی هستند.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. شهرهایی که دارای الگوی ترکیبی هستند به دلیل شکل‌گیری در دوره‌های مختلف است. زیرا هر دوره، یک الگوی شهری را شکل داده و هم‌اکنون الگوی چندگانه دارند.

- ۵۴- شهرهایی که در دوره‌های مختلف گسترش پیدا کرده‌اند جزو کدام نوع شهرها هستند؟
- (۱) شطرنجی
  - (۲) خطی
  - (۳) آتشفشانی
  - (۴) هلالی

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. سکونتگاه شهری شکل‌های گوناگون دارد شهرها با توجه به چگونگی پیدایش و کارکردهای مختلف خود، شکل‌های متفاوت دارد. برخی از شهرها شکل ترکیبی دارند این شهرها در دوره‌های مختلف گسترش پیدا کرده‌اند به همین دلیل شکل این شهرها از نوع ترکیبی است. شکل‌گیری شهرها متفاوت بوده ممکن است شطرنجی، شعاعی، خطی و یا ترکیبی باشند.

- ۵۵- به ترتیب نقش سکونت‌گاه‌های «پیرانشهر و اصفهان» در کدام گزینه درست بیان شده است؟
- (۱) ارتباطی - توریستی
  - (۲) معدنی - توریستی
  - (۳) صنعتی - معدنی
  - (۴) نظامی - صنعتی

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. پیرانشهر ← نقش نظامی
اصفهان ← نقش صنعتی و توریستی و تاریخی